

Sygn. akt I ACa 1164/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościołek
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska (spr.) SSA Zbigniew Ducki
Protokolant:	st. prot. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A w W.

przeciwko P. K. i K. Z.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 13 lipca 2012 r. sygn. akt I C 516/12

oddala apelację i zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego P. K. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1164/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 marca 2013 r.

W dniu 16 sierpnia 2011 r. strona powoda (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wystąpiła z pozwem przeciwko pozwanym P. K. i K. Z. o zwolnienie spod egzekucji samochodu marki C. (...), numer rejestracyjny (...), numer vin: (...), zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie K. O. w prowadzonych przez niego sprawach egzekucyjnych z wniosku wierzyciela – pozwanego P. K. przeciwko dłużnikowi – pozwanej K. Z., pod sygnaturami: KM 427/11, KM 426/11, KM 425/11, KM 424/11, KM 423/11, KM 422/11, KM 421/11, KM 420/11, KM 419/11.

Pozwany P. K. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, zarzucając wniesienie powództwa z uchybieniem terminowi zawitemu, przewidzianemu w art. 841 § 3 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny oddalił powództwo, zasądził od strony powodowej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz pozwanego P. K. kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie swoje Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach:

W dniu 7 lutego 2011 r. pozwany P. K. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi K. Z. o egzekucję świadczenia pieniężnego. Sprawy zostały zarejestrowane pod sygnaturami: KM 427/11, KM 426/11, KM 425/11, KM 424/11, KM 423/11, KM 422/11, KM 421/11, KM 420/11, KM 419/11. W dniu 13 maja 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie dokonał zajęcia – będącego w posiadaniu dłużnika – samochodu marki C. (...), numer rejestracyjny (...), numer vin: (...), w prowadzonych przez niego sprawach egzekucyjnych z wniosku wierzyciela P. K. przeciwko dłużnikowi K. Z., pod sygnaturami: KM 427/11, KM 426/11, KM 425/11, KM 424/11, KM 423/11, KM 422/11, KM 421/11, KM 420/11, KM 419/11.

Pismem z dnia 17 maja 2011 r., doręczonym w dniu 26 maja 2011 r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie poinformował stronę powodową o zajęciu samochodu marki C. (...) w związku z prowadzoną egzekucją z wniosku pozwanego wierzyciela. Jednocześnie Komornik Sądowy poinformował (...) Bank S.A. o możliwości wystąpienia z powództwem przeciwegzekucyjnym o zwolnienie zajętej ruchomości spod postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 841 k.p.c. w terminie 14 dni od daty otrzymania przedmiotowego pisma. Dnia 2 czerwca 2011 r. strona powodowa skierowała do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie wnioski o uchylenie zajęcia ruchomości. Postanowieniem z dnia 7 lipca 2011 r. Komornik oddalił powyższy wniosek. W dniu 21 lipca 2011 r. strona powodowa wniosła skargę na czynności Komornika i wywodziła, że postępowanie egzekucyjne narusza jej prawo własności, jak również uprawnienia powstałe na gruncie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Dnia 5 września 2011 r. Sąd Rejonowy w Chrzanowie oddalił skargę (...) Banku S.A. na czynności komornika, które to postanowienie zostało stronie powodowej doręczone 12 września 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że w dniu 23 marca 2011 r. pomiędzy stroną powodową a pozwaną K. Z. doszło do zawarcia umowy kredytowej oraz umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. W dniu 30 czerwca 2011 r. (...) Bank S.A. wypowiedział K. Z. umowę kredytową z uwagi na fakt wszczęcia egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia.

Powyższy stan faktyczny doprowadził Sąd pierwszej instancji do stwierdzenia, że powództwo podlega oddaleniu, gdyż strona powodowa nie dochowała przewidzianego prawem terminu do jego wniesienia.

Sąd powołał się na treść art. 841 § 1 k.p.c. zgodnie z którym osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa, oraz § 3, który przewiduje miesięczny termin do wniesienia przedmiotowego powództwa. Bieg terminu rozpoczyna się z momentem dowiedzenia się przez osobę trzecią o naruszeniu jej praw egzekucją. Sąd nie zgodził się z argumentacją strony powodowej, że wniesienie przez nią skargi na czynności komornika stworzyło przeszkodę do złożenia pozwu o zwolnienie rzeczy ruchomej od egzekucji. Zgodnie z poglądem ukształtowanym w doktrynie powództwo ekscydencyjne nie zmierza do zakwestionowania zasadności lub dopuszczalności egzekucji, mimo że osoba trzecia nie zarzuca niezgodności z prawem dotychczas dokonanych czynności. Występując z żądaniem zwolnienia od egzekucji osoba trzecia nie kwestionuje tytułu wykonawczego uzyskanego przez wierzyciela, ale przeciwstawia się prowadzeniu egzekucji z określonego przedmiotu w sytuacji, gdy egzekucja z tego przedmiotu narusza jej prawa podmiotowe. Jednakże skuteczność powództwa o zwolnienie od egzekucji uzależniona jest od zachowania miesięcznego terminu do jego wniesienia. Termin ten rozpoczyna bieg w momencie dowiedzenia się przez osobę trzecią o naruszeniu jej prawa egzekucją. Zgodnie z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2007 r. (III CPZ 57/07, OSNC 2008/9/97) termin ten jest terminem prawa materialnego, tym samym nie podlega przywróceniu. W doktrynie zwraca się uwagę na brak konkurencyjności pomiędzy powództwem o zwolnienie od egzekucji, a skargą na czynności komornika. Skarga na czynności komornika przysługuje bowiem wtedy, gdy komornik, dokonując czynności naruszył

przepisy procesowe, natomiast powództwo o zwolnienie od egzekucji dopuszczalne jest jedynie wtedy, gdy prawa osoby trzeciej zostały naruszone przez skierowanie egzekucji zgodnie z przepisami procesowymi.

Sąd Okręgowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie strona powodowa o skierowaniu egzekucji do przedmiotu, którego była współwłaścicielem dowiedziała się w dniu 26 maja 2011 r. Powództwo wniesione zostało 16 sierpnia 2011 r., czyli po upływie blisko trzech miesięcy od momentu dowiedzenia się o naruszeniu praw przez czynności egzekucyjne. Sąd nie podzielił stanowiska strony powodowej, iż wniesienie skargi na czynności komornika spowodowało swoiste odroczenie terminu do złożenia powództwa przeciwegzekucyjnego. Termin prawa materialnego odnoszący się do powództwa o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji nie może być uważany za element toku postępowania egzekucyjnego. Sąd zauważył, że powodowy Bank pozostaje niekonsekwentny w swoich twierdzeniach i działaniach. Jego skargę na czynności komornika z dnia 21 lipca 2011 r., Sąd Rejonowy w Chrzanowie oddalił postanowieniem z dnia 5 września 2011 r., doręczonym 12 września 2011 r. Tymczasem niniejszy pozew został wniesiony już 16 sierpnia 2011 r., a zatem przed rozpoznaniem przez Sąd skargi na czynności komornika. Powyższe działanie strony powodowej pozostaje w sprzeczności z jej wywodami zawartymi w pozwie oraz dalszym piśmie procesowym, jakoby złożenie przez nią skargi na czynności komornika uniemożliwiło jej wystąpienie z powództwem przeciwegzekucyjnym.

Skoro powód terminowi do wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego uchybił, na mocy art. 841 § 1 i 3 k.p.c. powództwo podlegało oddaleniu. O kosztach Sąd orzekł zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 4 ust. 1 w zw. z § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył powodowy (...) Bank S.A., który zarzucił:

I. zaniechanie ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy a tym samym naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez:

- brak jakichkolwiek ustaleń oraz oceny przez Sąd I instancji na podstawie przedłożonych dowodów w przedmiocie istnienia (bądź nieistnienia) po stronie powoda podstaw prawnych dla realizacji jego uprawnień wynikających z własności pojazdu marki C. (...) nr rej. (...), który to pojazd nabyty został skutecznie przez powoda wobec ziszczenia się warunku zawieszającego przewidzianego zawartą umową przewłaszczenia;

- pomimo niekwestionowania faktu nabycia w tych okolicznościach własności pojazdu przez dłużnika nieuzasadnioną dalej odmowę ochrony praw powoda jako właściciela rzeczy realizowanych w trybie wskazanego jako podstawa prawna roszczenia przepisu art. 841 k.p.c. (powództwo ekscydencyjne) w sytuacji gdy roszczenie to zostało skierowane do uprzedniej realizacji dopuszczalnych i gwarantowanych prawem uprawnień wynikających z faktu własności pojazdu tj. w trybie złożonego do organu egzekucyjnego wniosku o uchylenie zajęcia egzekucyjnego a następnie wobec odmowy uwzględnienia tego wniosku (o czym poinformowano powoda jako osobę trzecią postanowieniem Komornika Sadu Rejonowego w Chrzanowie wydanym w sprawie sygn. akt I Km 419-Ikm 427 w dniu 7 lipca 2011 r. doręczonym powodowi w dniu 16 lipca 2012 r.) w trybie złożonej przez Bank skarci na czynność komornika w oparciu o przepis art. 767 k.p.c. (akta spraw egzekucyjnych Komornika przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie sygn. Km 419/11-427/11 zawierające pisma Banku oraz wydane w tej sprawie postanowienia Komornika, akta sądowe I Co 2228/11 wraz z postanowieniem z dnia 5.09.2011 r.)

- zaniechanie oceny prawnej roszczeń powoda wynikających z zawartej pomiędzy Bankiem jako Przewłaszczonego a K. Z. jako Przewłaszczającym umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia 24.03.2011 r nr umowy (...) pomimo, iż charakter tych oszczeń jak i przyjęty dalej przez Bank wybór w realizowaniu przysługujących powodowi uprawnień w sposób istotny wpływał na ustalenie biegu terminu do realizacji uprawnień powoda w oparciu o powołany przepis art. 841 I k.p.c.

II. rażąco naruszenie przepisów prawa materialnego w tym:

- materialnoprawnej normy zawartej w przepisach prawa procesowego art. 841 § 3 k.p.c. oraz przepisów prawa materialnego art. 89 k.c., art. 91 k.c., art. 92 § 1 k.c., art. 116 k.c. poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie pomimo, iż zgodnie z przyjętym stanowiskiem judykatury i doktryny przyjmuje się, że do terminowych czynności prawnych mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 89-92 k.c., nadto przepis art. 91 k.c. stwarza podstawę prawną do podejmowania przez warunkowo uprawnionego odpowiednich działań, które mają zapewnić ochronę przysługującego mu prawa a przepis ten nie wskazuje konkretnych środków ochrony, lecz określa je ogólnie, a zarazem szeroko jako „wszelkie czynności, które zmierzają do zachowania jego prawa”, a w konsekwencji powyższego nieuzasadnione i sprzeczne z ww. przepisami prawa uznanie przez Sąd I instancji, iż wniesienie skargi na czynności komornika, a uprzednio wniosku o uchylenie zajęcia ruchomości nie spowodowało swoistego odroczenia terminu do złożenia powództwa przeciwegzekucyjnego pomimo, iż wniesienie skargi na czynności komornika stanowi przeszkodę do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji, a termin przewidziany dla zgłoszenia roszczeń z powództwa ekscydencyjnego z art. 841 § 3 k.p.c. ma charakter materialnoprawny, do którego zastosowanie mają ww. pominięte przez Sąd przepisy prawa materialnego (w tym art. 123§ 1 pkt 1 k.c.)

- naruszenie art. 65 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez zaniechanie prawidłowej tj. zgodnej z wolą stron wykładni oświadczeń woli wyrażonych przez strony w umowie przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia 24.03.2011 r nr umowy (...) oraz pominięcie, iż uprawnienia te jako wynikające z treści zawartej umowy uprawniały Bank jako Przewłaszczonego do wyboru w realizowaniu przysługujących dalej powodowi roszczeń, dalej natomiast realizacja tych uprawnień w sposób istotny miała wpływ na ustalenie biegu terminu do złożenia powództwa w niniejszej sprawie;

III. w konsekwencji powyższego naruszenie przepisów postępowania tj. powołanego art. 227 k.p.c. w zw. z 328 § 2 k.p.c. oraz art. 841 § 1 i 3 k.p.c., które to naruszenie miało istotny wpływ na wynik postępowania

Wskazując na powyższe uchybienia, w szczególności wobec nierozpoznania przez Sad I instancji istoty sprawy, strona powodowa wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji, bądź też zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest nieuzasadniona a podniesione w niej zarzuty nie mogą prowadzić do wzruszenia zaskarżonego wyroku. Należy zaznaczyć, że najistotniejsze ustalenia faktyczne, posiadające znaczenie dla oceny wyroku i zarazem apelacji, są niekwestionowane a zarazem wystarczające. Sąd Apelacyjny ustalenia te akceptuje przyjmując za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Należy podkreślić, że skuteczność powództwa z art. 841 k.p.c. uzależniona została od zachowania terminu do jego wniesienia. Powództwo interwencyjne może być wniesione w terminie miesiąca od dnia, w którym osoba trzecia dowiedziała się o naruszeniu jej praw w wyniku prowadzonej egzekucji. W przeważającej większości wypowiedzi w doktrynie i jednolicie w dotychczasowym orzecznictwie przyjmuje się, że miesięczny termin do wytoczenia powództwa z art. 841 k.c. jest terminem prawa materialnego, zastrzeżonym do wytoczenia powództwa. (uchw. SN z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 57/07 - OSP 2009, nr 4, poz. 41, z glosą J. Jankowskiego). Termin ten ma charakter terminu prekluzyjnego i w związku z tym nie może zostać przywrócony. Wniesienie powództwa interwencyjnego po jego upływie, co sąd uwzględnia z urzędu, stanowi podstawę jego oddalenia. (D. Zawistowski w: Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz. pod red. J. Gołaczyńskiego, wyd. Lex 2012)

Wbrew stanowisku apelującego, termin prawa materialnego odnoszący się do powództwa o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji nie może być uważany za element toku postępowania egzekucyjnego. Postępowania wszczętego takim powództwem nie można utożsamiać z postępowaniem egzekucyjnym lub kwalifikować jako czynność postępowania egzekucyjnego. (por. uchwała SN z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 57/07 (OSP 2009, nr 4,

poz. 41, z glosą J. Jankowskiego, OSNC 2008/9/97). Do postępowania egzekucyjnego należą natomiast skarga na czynności komornika oraz wnioski o uchylenie zajęcia ruchomości. Ponieważ pomiędzy tymi czynnościami nie ma konkurencji, nietrafny jest wyrażony przez skarżącego pogląd, iż wniesienie skargi na czynności komornika stanowi przeszkodę do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji.

Chybione są zarzuty strony powodowej, że przepisy dotyczące warunku, a to art. 89 k.c., art. 91 k.c., art. 92 § 1 k.c., art. 116 k.c., niweczą skutki niezachowania terminu z art. 841 § 1 k.p.c. Przepis art. 91 k.c. stwarza wprawdzie podstawę prawną do podejmowania przez warunkowo uprawnionego „wszelkich” działań, które mają zapewnić ochronę przysługującego mu prawa, jednakże oznacza to tylko tyle, że uprawniony może dokonać wyboru odpowiedniego, uznanego za korzystne, działania. Może np. wytoczyć powództwo z art. 189 k.p.c. w celu zachowania swego prawa; żądać zabezpieczenia powództwa (art. 730 i n. k.p.c.); domagać się odpowiedniego wpisu do księgi wieczystej itd. Jeśli zaś zdecyduje się na wytoczenie powództwa ekscydacyjnego, obowiązują go określony przepisem art. 841 § 3 k.p.c. termin miesięczny liczony od dnia, w którym uprawniony dowiedział się o naruszeniu jego praw w wyniku prowadzonej egzekucji. Brak jest podstaw do przyjęcia, że termin ten ulega „odroczeniu” bądź „zawieszeniu” na czas postępowania w wyniku skargi na czynności komornika bądź innych skarg i wniosków w postępowaniu egzekucyjnym.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Apelacyjny uznał wyrok Sądu Okręgowego za prawidłowy, co prowadzi do oddalenia apelacji strony powodowej. O powyższym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 6 ust. 6 w zw. z § 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).